

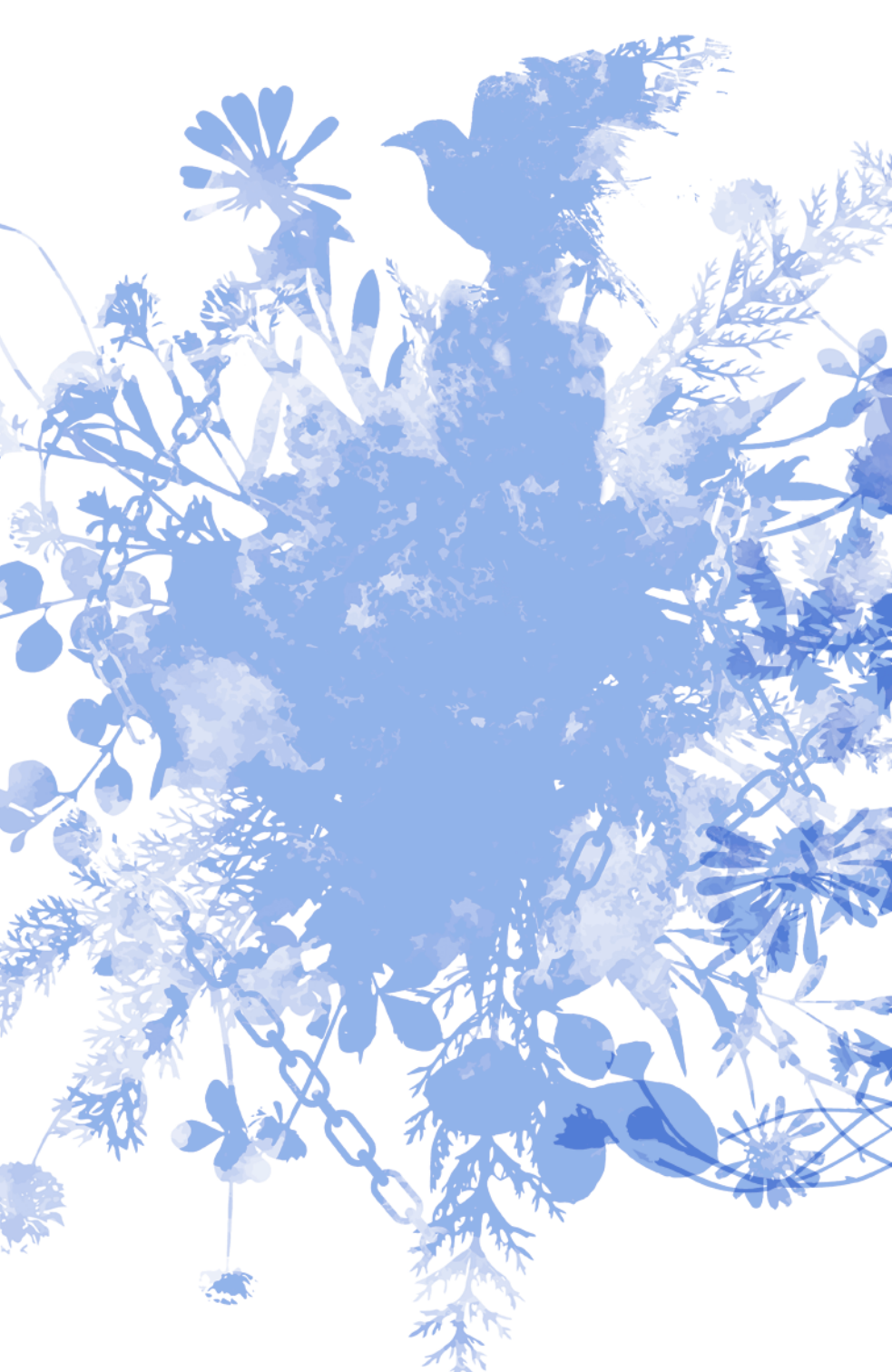
DeSales Harrison

OKEM VRÁNY

HOST

Příběh o zoufalých otcích, ztracených dcerách a vzdálenostech,
které jsme schopni urazit na cestě za pomstou a odpuštěním

DESALÉS
HARRISON
OKEM
VRÁNY

DeSales Harrison

OKEM VRÁNY

Brno 2019

The Waters & The Wild

Copyright © 2018 by DeSales Harrison

First published in the United States by Random House,
an imprint and division of Penguin Random House LLC, New York

Jacket design by Laura Klynstra

Translation © Lenka Kapsová, 2019

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2019
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-901-4 (PDF)

ISBN 978-80-7577-902-1 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-903-8 (MobiPocket)

Lauře

PROLOG
Říjen 2008

Kdybys měl zařízení pro vidění ve tmě nebo se stal nočním ptákem na trámu kostelního krovu, byl bys ho rozeznal: kněz ležící na zádech, ponořený do tmy, bdící.

Tenkrát si nevšiml, kdy ta dívka vešla. Jak dlouho už tu asi je, přemýšlel otec Spurlock, když teď ležel na pryčně v útulku a upíral pohled do stínů žebrové klenby kostela. Tři týdny, spočítal si. Tři týdny to jsou, co se tu objevila, najednou seděla u stolku v kavárně, jako by tam byla odedávna. Z profilu působil její obličej nehybně a vážně jako tvář postavy vytesané v basreliéfu. Ve farní kavárně si vybrala ten malý stolek pod vitráží Noemovy archy, odkud na ni upřeně hledělo skleněné mozaikové oko Noemovy vrány, nebo přesněji řečeno hledělo na list papíru, který si dívka před sebou rozevřela, jako by se vrána posadila na okrajnici archy speciálně kvůli tomu. Tehdy ho oslovila, ukázala mu ten papír a spěšně odešla — a jemu nezbylo nic než jméno Clementine Abendová, které si propiskou naškrábal do dlaně.

Jak dlouho tam asi seděla a sledovala rušný provoz v dopravní špičce? Nebo spíš zírala skrz něj, jako když se člověk dívá skrz průzračnou hladinu na dno potoka. Byla tam už v pět hodin, když si přes kněžské roucho uvazoval zástěru a přebíral večerní směnu za pultem kavárny? A kdy přesně se proměnila, nepozorovaně a bez jediného hnutí, z nikoho v někoho a z někoho v tu dívku?

Ale ne, už to nebyla dívka. I na tu vzdálenost to cítil. Osmnáct let? Možná, i když mu připadala starší. Dvacet? Ne, to zas bylo moc. Její držení těla a nehybné zamyšlení ho utvrdilo v dojmu, že na nikoho nečeká, že si k ní už nikdo nepřisedne. Na hrudník mu jako nějaká kamenná kniha tlačila ohromná masa temnoty.

Ano, vzpomněl si, vybrala si ten stolec pod Noemovým oknem a nad ramenem jí vykukovala shrbená černočerná vrána, jejíž obrys zřetelně vyvstával na pozadí skleněného vodstva potopy. Pokud byla vrána vidět, když dívka vešla, pomyslel si, pokud měla zbývající část okna teprve potemnět, pak musela přijít ještě před západem slunce. Zůstala tam až do večera, seděla u stolku i poté, co hlídač Luis odklidil všechny židle, navršil je do štosů, sesunul stolky dohromady a všechno připoutal řetězem ke kovovému oku, navrtanému do fasády kostela. *Buenas noches, padre*, řekl jako vždycky a zavřel dveře, takže zapadající slunce zůstalo na ulici. *Que duerma bien*. Dívka v zavřené kavárně osaměla.

Od chvíle, kdy se bývalá mariánská kaple před osmi měsíci proměnila v kavárnu, si otec Spurlock navykl ukončit otevírací dobu žertovným rozloučením. Klenutý prostor každé zpěvavě zaplnil jeho znělý kněžský baryton: „Posvátná půda se zavírá! Jděte v pokoji! Jsme tu každý den, dokonce i v neděli!“ a po malé odmlce zdůraznil s přehnaným komediantským přízvukem: „*Zejména* v neděli!“ Teď však nevěděl, co by měl říct. Snad ta dívka nemá v úmyslu v kostele přespát? „Noční návštěvníci“ (jak jim s různou mírou ironie říkali členové farní rady) se obvykle připlížili ke kostelu za tmy, zaparkovali své vozíky za popelnicemi v uličce a pak zamířili ke služebnímu vchodu. Ona k nim určitě nepatřila. Přestože cosi tuláckého na ní bylo (na protější židli si položila ošuntělý batoh), v jejím držení těla nezaznamenal ani stopu onoho nepojmenovatelného, neuchopitelného ponížení, které bylo

pro noční návštěvníky typické. Otec Spurlock si odvázel zástěru a rozhodl se pro obvyklý kněžský přístup — pozdraví ji jako kteréhokoli jiného turistu nebo kolemjdoucího. *Vítejte v episkopálním kostele Vtělení Páně, slečno*, řekne. *Otec Spurlock jméno mé. Co vás sem přivádí?* Na okamžik zalitoval (což se mu nestávalo často), že si nechal svůj mohutný světlý plnovous narůst příliš dlouhý, takže mu zakrýval kněžský kolárek.

Teď, tři týdny poté, když ležel na pryčně a zíral do nezměrné temnoty kostela, spatřil znovu dívčin profil rýsující se proti zdi pod Noemovým oknem tak jasně, jako by nikdy nebyla odešla. Pan hlídač, jak dívka Luise nazvala, jí prý řekl, ať počká do zavírací doby. Pak si s ní padre Spurlock bude moct promluvit.

Takže i za to vděčím Luisovi, pomyslel si otec Spurlock. Větu „Za tohle vděčíme Luisovi!“ pronášela každou chvíli paní Nickersonová, farní sekretářka s mikádem střiženým do tvaru helmy. Občas to říkala s úžasem, občas zoufale, občas se skutečnou vděčností. Luis, který měl na výplatní pásce jako pracovní zařazení napsáno „kostelník“, Luis, který tu za čtyřicet let zažil šest farářů a sám sebe vytrvale nazýval „dómovníkem“, tenhle Luis si vzal projekt kavárny na starost s bohorovným klidem. Kolik takzvaných popularizačních iniciativ, uvažoval Spurlock, už asi Luis viděl vzplanout a zase zhasnout? Kolik hodin, dnů, let strávil uklízením nepořádku po dobrovolnických akcích, slavnostech, oslavách a rockových operách, nedělním maratonu nebo po tolik propagovaném žehnutí domácích mazlíčků, doprovázeném nezbytnou nádloukou výkalů, které musel smetat na lopatku? Na každou novou prosbu reagoval nekonfrontačním a úslužným „Jestli to tak chcete, padre...“ Copak se Luis, aniž ho o to někdo žádal, neujal každodenního uklízení židlí a stolků z chodníku? Za to všechno mu vděčil, za ten kovový kruh, za čistý

chodník, z něhož vždycky posbíral sáčky od cukru, plátky citronu a tyčky na míchání kávy, za to, že každé ráno otevřel dveře, uvařil kávu a vyložil pečivo před první návštěvníky.

Luisovi — a pochopitelně asi také Bohu — vděčil i za to, že postranní dveře do kostela zůstávaly odemčené i přes noc. Tohoto zanedbání povinnosti se Luis začal dopouštět zanedlouho po otevření kavárny, jako by tím chtěl říct: „Když chceme lákat zazobané lidi z avenue na cappuccino a biscotti, pak *ciertamente* můžeme zanedbanějším kolemjdoucím nabídnout suché místo k přenocování.“ Zpočátku dovnitř vklouzl jeden, maximálně dva muži, matně siluety matně povědomé z kostelních schodů. Tam se až do večera shrbeně pohupovali a pak se na noc zavrtali někde na smetišti do hromad rozložené lepenky, novin, bublinkového igelitu a kdovíčeho dalšího, na co Spurlock raději nechtěl ani pomyslet. Později, když se ochladilo, přibýly do útulku další tváře, což mělo záhy za následek obsílku z radnice, hromadící se stížnosti některých farníků a nadšené pochvaly jiných. Následovaly dlouhé, únavné debaty farní rady, při nichž se donekonečna omílaly vznešené fráze typu „to nejmenší, co můžeme udělat“, „pastorační mise“, „jasný misijní záměr“ a „nežádoucí rozšíření působnosti“. S obsílkou od města v ruce prohlásila paní Nickersonová, jako by tu větu říkala poprvé v životě: „Za tohle, šéfe, vděčíme našemu Luisovi.“

Návštěvníci byli muži, většinou starší, mnozí se trásli a všichni byli zamklí. Bůhvíjak dlouho už byli na ulici a co zažili na Bellevue nebo na Wards Islands, když je to vypudilo ze souostroví oficiálních městských útulků. Kdyby šlo o týrané ženy nebo homosexuální mladíky vyhnané z dobře situovaných rodin, možná by farnost byla vstřícnější, ale tihle šourající se a mrmlající nešťastníci se všem projevům účasti a soucitu vzpírali. Měli na sobě hadry pota-

žené vrstvou mastné špíny, obklopoval je všudypřítomný zápach a nesnesitelné pro ně bylo už jen to, že si jich někdo všiml.

Ten jejich zápach, ten byl na tom pro otce Spurlocka nejtěžší. V jisté fázi, aby udělal gesto solidarity, začal čtyři dny v týdnu přespávat na pryčně vedle nich. Zmožený celodenní únavou vždycky na chvíli usnul, ale po čase ho probudil puch, všepronikající, koncentrovaný odér popela, zkažených zubů, moči a lupů. Zpočátku si myslel, že si na ten zápach zvykne, že ho snad dokonce přijme jako očistné pokání. Solidarita s chudými, nahými, uvězněnými! Ach, hrbo latá je cesta sebezáporu po vzoru svatých! Jak je ušlechtilá! A jak absurdní! V hrdle se mu začala rozpínat bublina potlačeného idealismu z dob studií na teologické fakultě, a pak se rozprskla jako hlasité říhnutí. Taková rychlá proměna! Tenkrát — čerstvě vysvěcený dočasný jáhen, vymydlený a rozzářený, připravený sloužit avantgardní liturgie a pořádat ambiciózní programy pro mládež. Teď — nervózní farář trpící nespavostí, sužovaný starostmi o rozpočet, připoutaný k apatické farnosti či spíš k jejím troskám. Jeho předchůdkyni, matku Janice, povolali do služby jako kanovnici katedrály a s ní odešel i její zvonivý smích, proslulý saxofon a mladší půlka kongregace. Předseda farní rady ho při schůzích nadále důsledně oslovoval „malej Sonny“. Pravda, byl nejmladším jmenovaným farářem v téměř dvousetleté historii kostela, ale měl pocit, že zbytek mládí na něm visí jako pomačkaný večerní oblek, jehož majitele zaskočilo nedělní svítání. Zběsilý vír krátkých pěti let ho vyvrhl na náhorní plošinu středního věku, z níž někde v dáli viděl svou ženu Bethany, jak se urputně lopotí v advokátní kanceláři, aby se časem stala její spolumajitelkou, protože, jak nejednou podotkla, v tomhle manželství musí někdo doopravdy vydělávat na živobytí.

Nadřizení si Bethany vybrali z houfu právníků povolaných k obhajobě farmaceutické společnosti, na kterou byla podaná hromadná žaloba. Odměnou jí byla stále narůstající hora povinností, a tím i počet hodin strávených v práci. Když jí ten případ přidělili, Spurlock s určitým sebeuspokojením prohlásil, že se postará, aby na Bethany, ať už se vrátí v kteroukoli hodinu, doma čekala večeře. Tohle odhodlání však zhynulo v troskách na vrakovišti jeho dalších manželských iniciativ (naučit se hrát bridž, chodit na jógu pro páry). Pro Bethany bylo praktičtější najít se s členy svého pracovního týmu předtím, než se vrhnou do podvečerního útoku, a kromě toho ve chvíli, kdy se před výtahovými dveřmi ozval klapot Bethaniných podpatků, Spurlock už dávno tvrdě spal na gauči, zatížený vahou jejich podřimující kočky Perpetuy. Aniž se optal manželky nebo sám sebe, nejprve svůj původní závazek spát jednu noc v provizorním přístřešku v kostele zdvojnásobil a za čas ho zdvojnásobil znovu.

Nacházím snad nějaké perverzní potěšení v tom, že spím raději v zápachu potu a chudoby než doma? přemítal. Ohýbá takhle Duch svatý duši ke ctnosti — ne tím, že ji k něčemu nutí, ale že jí odebere ostatní možnosti? Ne, tak to není. Věděl, že začal trávit většinu nocí v přístřešku ne proto, že to bylo ctnostné, ale prostě proto, že to bylo možné. Možné a snadné, cesta minimálního odporu. Nedělalo mu žádnou potíž vyklouznout z kanceláře v horním patře, protáhnout se kolem stolu paní Nickersonové, seběhnout po schodišti a vejít do kostela. Kdyby kostel byl loď — ne nadarmo se hlavní částí říká chrámová loď, vysvětloval každý rok hrstce znuřených kandidátů bířmování —, pak by to formuloval tak, že ho nějaká panovačná tíže stahuje do podpalubí k posádce kostlivců, duchů, černých pasažérů. Jak jeho cesta vyrývala stále hlubší zářez, opakoval si ustavičně, že až se uzavře ten případ farmaceutické společnosti, nebo

přinejmenším až se Bethany stane spolumajitelkou kanceláře, pak bude všechno jinak. Pokud ho však toto ujištění dříve uklidňovalo, teď s sebou neslo spíše nádech hrozby.

Nakonec jako první promluvila ta dívka. „Když vám ten pán říká padre, znamená to, že jste...“ odkašlala si a zmlkla, jako by nebyla zvyklá na zvuk svého hlasu. „...že jste tu ten hlavní?“ Do té doby viděl v jejím profilu strohost, zdůrazněnou vysoko posazeným kořenem nosu a inkoustovou černí obočí. Když se k němu teď otočila zepředu, vypadala mladší; našpulené rty prozrazovaly nejistotu. Její upřený pohled ho vykolejil, takže nedokázal říct, jestli zlatavý záblesk prozradil piercing v nose, na kraji obočí nebo v uchu. Spíš než ozdoba je to touha umrtvit tělo, pomyslel si. Jak nesnesitelná musí být pro mladé ta jejich děsivá krása.

„Ten hlavní? To zní dobře,“ usmál se. Dívka jeho úsměv neopětovala, a tak řekl: „Ano, jsem zdejší farář, Nelson Spurlock. Co pro vás můžu udělat?“

Nikdy nezapomene, jak mu tenkrát odpověděla. *Myslím, že byste mohl mít něco pro... pro Clementine Abendovou. Něco, co vám poslal můj otec.*

Její otec? Čí je to dcera? Neplete si ho s někým? Nebo už se potkali a on se na ni nepamatuje? Hned si ale uvědomil, že tahle možnost je vyloučená. Na takovou tvář zapomenout nemohl.

„Promiňte...“ zajíkl se. „Otec vám sem něco poslal?“

„Možná dopis. Přesně nevím. Nebo nějaké papíry.“

„Váš otec chodí do téhle farnosti?“

„Ne, on... byl psychoanalytik. Ale myslím, že jedna jeho... Mám dojem, že jste pohřbíval jednu jeho pacientku, jmenovala se Jessica Burkeová.“

Jessica Burkeová. Ovšemže se na ni pamatoval. Byl to první pohřeb, který po svém jmenování farářem sloužil. Když

ta dívka zemřela na předávkování drogami, bylo jí osmadvacet let, jen o málo méně, než bylo v té době Spurlockovi. Nikdy se s ní nesetkal, ale kostelník postavil na stojánek vedle její rakve fotografii, autoportrét, který si začínající umělkyně Jessica Burkeová pořídila v zrcadle. Držela před sebou drahý fotoaparát, nejspíš značky Hasselblad nebo Rolleiflex. Obličej měla skloněný k hledáčku a jednou hubenou potetovanou paží si odhrnovala vlasy, aby jí nepadaly do obličej. Fotografie vyvolávala dojem, že se Jessica Burkeová objevila v roli fotografky na vlastním pohřbu, bez společenského oděvu a otrávená, že musí pracovat v sobotu dopoledne.

„Váš otec mě znal jen díky tomu, že jsem pohřbíval jeho pacientku?“

Dívka rozložila na pult popsaný list papíru. „Píše se tu...“ řekla, ale pak se zarazila a začala znovu. „Tenhle dokument je poslední vůle, závěť, nebo aspoň její kus.“

„Poslední vůle vašeho otce?“

„Ano. Je psaná francouzsky. Jestli chcete, můžu vám to přeložit.“

Zamumlal něco o tom, že na střední škole chvíli franštinu měl, ale dívka už mezitím začala číst.

„Začíná to: *Maitre*,“ řekla a ukázala na úhledně, pečlivě napsané oslovení.

„Pane?“ osmělil se Spurlock.

„Ano,“ řekla a jemu se zdálo, že v tom slůvku zaslechl netrpělivost, „to je běžné oslovení pro právníka. *Maitre*, píše se tady,“ zopakovala a začala dál plyně číst francouzský text. Tu a tam se zastavila, aby našla uspokojivý překlad. Právnícké obraty jí poslušně naskakovaly, jako by byla zvyklá (říkal si Spurlock později) běžně se zabývat posledními přáními mrtvých.

„Já, níže podepsaný,“ četla, „v současné době trvalým po-
bytem na Západní 79. ulici 152, byt 8A, New York, ve státě

New York, prohlašuji tento text za dodatek ke své závěti a poslední vůli. Vzhledem k tomu, že přístřešek...

Ne, to není ono," opravila se, „přístřešek ne, spíš obydlí, příbytek...

Vzhledem k tomu, že příbytek, který jsem sdílel se svou dcerou do doby jejího nabytí plnoletosti, bude vyklizen a prodán, ustanovuji tímto, aby následně..." Opět se odmlčela. „Aby bezprostředně po skončení dědického řízení byla veškerá korespondence týkající se zmíněného dědictví doručena mému jedinému dítěti a dědici...

Ne, takhle ne, spíš jedinému potomku a výlučné dědičce, to zní líp...

Mému jedinému potomku a výlučné dědičce na následující adresu.

Což je tahle adresa," uzavřela dívka a natočila k němu papír, aby se mohl podívat sám.

Slečna Clementine Abendová
c/o reverend Nelson Spurlock, farář
kostel Vtělení Páně
New York City, NY, USA

„To je tenhle kostel, ne?“

Spurlock přikývl, ale dívka mezitím začala překládat zbývající dvě věty dokumentu. „Vedle zde uvedeného dodatku potvrzuji platnost své závěti, řádně dosvědčené a podepsané 15. srpna 2008 a uložené v právní kanceláři Crulwich, Labrie a Steiner. Přijměte prosím, vážený pane, můj dík a pozdrav, v úctě níže podepsaný, 29. srpna 2008.

Tím to končí," pokrčila rameny dívka. „Ani se nepodepsal.“

„Nelson Spurlock jsem já," vypravil ze sebe Spurlock jako ve snách, zneklidněný pohledem na své jméno napsané cizí

rukou před necelými dvěma týdny, navíc v jazyce, kterému nerozuměl.

„Takže pokud mi otec něco poslal, mělo to přijít na vaši adresu.“

„Tak to v tom dokumentu stojí?“ ujišťoval se Spurlock.

„Ono vám nic nepřišlo?“

„Nepřišlo...?“ zopakoval po ní, jako by i tohle slovo bylo v cizím jazyce.

„No poštou, jak se tady píše, někdy během posledního měsíce nebo tak?“

„Ne, ačkoli... ne... možná moje sekretářka...“ vykoktal Spurlock, jako by mohl nějaký dopis přijít, aniž by ho paní Nickersonová okamžitě otevřela. „Ne,“ řekl nakonec. „Nic se mi do rukou nedostalo.“

„Žádný dopis? Nebo balíček?“

„Nic,“ zavrtěl hlavou a překvapilo ho, jak ho ta odpověď zabolala. Proč by ho mělo mrzet, že musí zklamat tuhle neznámou dívku, navíc o dobrou polovinu mladší, než je on sám?

„Je mi líto, slečno Abendová,“ zavrtěl hlavou. „Ale kdybyste mi mohla napsat svou adresu a telefonní číslo, slibuju, že kdyby něco přišlo, dám vám vědět. Ozvu se vám obratem.“

V tu chvíli se v jejím rozpoložení něco změnilo. Najednou se na něj dívala, jako by nesrozumitelným jazykem mluvil on. „Máte moje slovo... pokud adresa uvedená v téhle závěti, Clemen... slečno Abendová,“ blekotal Spurlock, „pokud už tahle adresa na Upper West Side neplatí, máte nějakou jinou, kde bych vás zastihl?“

„Cože?“

„Jestli tahle adresa... jestli máte nějakou aktuálnější... at tak či onak, slečno Abendová, slibuju vám...“ soukal ze sebe Spurlock a snažil se zaplašit neodbytný dojem, že mluví jen sám k sobě.

„Clementine Abendová...“ řekla pomalu dívka a pak se odmlčela.

„Ano, Clementine, kdybych směl,“ pokračoval Spurlock, sám vyděšený naléhavostí, s jakou k ní hovoří, „potřeboval bych jen...“ Vytáhl z kapsy propisku, a protože si uvědomil, že nemá papír, začal si její jméno psát na dlaň. „Clementine — Abendová,“ hláskoval pomalu při psaní. Jenže dívka najednou zamumlala, že už musí jít, došla od baru ke svému stolku pod Noemovou archou, jedním svižným pohybem si hodila batoh na rameno a zmizela na ulici. Pronikavé skleněné oko se střetlo se Spurlockovým pohledem, jako by se vrána ptala: „Tak co teď, otče?“

To bylo před třemi týdny. Ještě několik dní po tom setkání uvažoval, zda se Clementine Abendová znovu objeví, aby se zeptala, jestli jí k němu někdo něco neposlal.

Ke mně, pomyslel si Spurlock.

Abendová, říkal si v duchu. To jméno mu vůbec nebylo povědomé.

Prošel záznamy ve farní matrice a žádného Abenda ani Abendovou tam nenašel. Dokonce v kostelní návštěvní knize nalistoval den, kdy se před třemi lety konal pohřeb Jessiky Burkeové. *Abend. Abendová.* Zase nic, a přitom měl vždycky tak dobrou paměť na jména i obličeje, ať už lidí z farnosti, nebo návštěvníků zvenčí. Pokud by opravdu něco přišlo, jak tu dívku najde? Nezbylo mu po ní vůbec nic. Bude prostě muset čekat, až se znovu objeví, ale vypadalo to, jako by se po ní slehla zem. Ten neklid, který se ho zmocňoval — vyvolával ho pohled na jeho vlastní jméno napsané cizí rukou uprostřed nerozluštitelného textu? Nebo pramenil, jak se začínal obávat, z něčeho úplně jiného — z obavy, že její tvář už nikdy neuvidí?

Uběhly tři nepříjemné týdny. Dívka se neobjevila a poštou nic nepřišlo. Až dneska. Spurlock zamrkal a snažil se neusnout. Pokud má tohle být spánek, pak o něj nestojí. Byl prokřehlý a ztuhlý, způsobila to ta strašná tíha, která na něj dopadala, jako by si na něm chtěla ustlat. Kdyby ji tak mohl prostě setřást, vstát z pryčny a dokázat, že to žádná tíha není. Mohl by se dohrabat do farní kanceláře, dojít ke svému stolu a přesvědčit se, že ten balíček, co na něm leží, je pořád jen obyčejný balíček, kterým byl až do chvíle, kdy Spurlock bezmyšlenkovitě roztrhl slepený spoj obálky. Bylo to jen další psaní v každodenní záplavě pošty, obyčejná korespondence, jaká přicházela od účetních, daňových poradců, auditorů a diecézních úředníků. Paní Nickersonová na každý dopis bouchla razítko s datem přijetí a zastrčila ho do přihrádky se jménem příslušné osoby nebo farní rady. Co na tom, že tuhle lesklou žebrovanou obálku se známkou z ciziny nemohla nikam zastrčit, protože na ní bylo pečlivě, velkými tiskacími písmeny napsáno DŮVĚRNÉ? Kdyby ji otevřel znovu, uviděl by uvnitř jen štos popsaných průklepových papírů, lehkých jako pápěří. Možná by zjistil, že je ve skutečnosti nepřečetl na jeden zátah, až mu přitom ztuhlo celé tělo. Zjistil by, že to jsou jen cáry snů, které setřásl a odhodil, že ten hlas, který se ze stránek linul, je pro něj už zase cizí. Ten trpělivý, zaujatý, vzrušený hlas, zakalený a naléhavý jako hrot vrtačky, který proniká skalní stěnou.

Otče, nejspíš si mě nebudete pamatovat. Jmenuji se Daniel Abend.

Ze zasnění ho probral výkřik. Vykřikl on sám, nebo některý z nocležníků? V temnotě, která kolem něj vířila, se snažil na něco zaměřit pohled, na cokoli, ale ve zvláštní, absolutní černotě, do níž se skleněné vitráže v noci propadaly, žádnou oporu nenašel. Tabulky skla byly stejně prosté

světla jako olovené mřížky, do kterých byly vsazeny, všechny postavy stejně černé jako Noemova vrána. Kromě dechu a občasného zavrtění spáčů slyšel Spurlock i ruch z přilehlé avenue (noc byla koneckonců ještě mladá), ale černota oken ho utvrzovala v pocitu, že kostel, podobně jako jeskyňe nebo uhelný důl, má pouze vnitřek, za nímž není žádný exteriér.

Myslím, že byste mohl mít něco... něco, co vám poslal můj otec —

— řekla a její tvář už neukazovala ostrý profil, ale hleděla přímo na něj, viděl ji před sebou v duchu úplně jasně, byla dokonale oválná, s jasnými šedými očima a zábleskem zlata, které jí někde probodávalo kůži, protože (pomyslel si Spurlock) pro mladé je ta jejich krása nesnesitelná —

— něco pro Clementine Abendovou.

Ne, bylo jasné, že navzdory zářivě šedým očím, navzdory hladce vykroužené tváři už to není děvče. Někdo nebo něco přes tu tvář přetáhl neviditelný, ale trvalý závoj utrpení.

Myslím, že máte něco, co vám poslal můj otec —

Když před třemi týdny přišla, nic pro ni neměl, jenže dneska ráno se to objevilo v hromádce pošty, těžká obálka plná lehoučkých stránek:

Nejspíš si mě nebudete pamatovat. Jmenuji se Daniel Abend.

Četl shrbený nad stolem a nevnímal, kdy odešla paní Nickersonová ani kdy se v okně za jeho zády zešeřilo a celý svět se propadl do nicoty spolu s hmotou jeho vlastního těla, takže ze Spurlocka zbyl pouhý stín shrbený nad štosem stránek ozářených lampou. Každý list byl lehoulinký, a přitom vyztužený černí strojopisných liter, jako by celým štosem pronikala neústupná masa slov a drtila ho svou vahou.

Dívka se nevrátila. Na Spurlocka dolehla jistota, nepodložená a zároveň nevyvratitelná: Clementine Abendovou už nikdy neuvidí.

Neklidného ducha otce Spurlocka nakonec přece jen přemohl spánek, ale i ve chvíli, kdy ho užuž obestírala ona temnota bez vnějšku, cítil, jak se černo chvěje a puká a mění se v síť trhlinek obalených vírem úlomků, shlukujících se a poletujících, beztvarým mračnem neklidu, které se nejprve zformovalo v rotující kulovitý útvar a ten pak ve vířící kužel, který se mu jako trychtýř zabodl do hrudi, podobně jako když se za podzimního soumraku černočerné hejno kosů snese na jediný strom a rozplyne se v něm.

1

Otče, nejspíš si mě nebudete pamatovat. Jmenuji se Daniel Abend.

Pokud jste můj obličej vůbec zahlédl, byl na pohřbu Jessiky Burkeové jen jedním z mnoha, a navíc už to jsou tři roky, téměř na den. Jessiku Burkeovou si pamatujete, vidíte? Zemřela na předávkování drogami a její matka myslím patřila do vašeho církevního společenství. Já jsem k vám do kostela nechodil, vlastně jsem spoustu let v žádném kostele nebyl. Na pohřeb mě nepřivedl hluboký osobní zármutek, nic, co by přesahovalo vztah psychoanalytika a pacientky, ten nerovný a nejednoznačný vztah, který je neustále potřeba udržovat v patřičných mezích.

Dva roky byla mou pacientkou, chodila ke mně na psychoanalýzu, takže jsem se s ní vídal čtyřikrát, na začátku terapie i pětkrát týdně. Během těch dvou let jsem Jessice Burkeové naslouchal déle a pozorněji, než jsem kdy naslouchal své dceři Clementine, která mi tou dobou nečekaně zmizela v divokém víru dospívání. Měl jsem dojem, že Jessiku Burkeovou znám dobře, podobně jako své ostatní pacienty. Věřil jsem — a na pohřbu byla spousta dalších lidí, kteří tomu zřejmě věřili také —, že se jí začalo dařit lépe, že skutečně začala nový život. A co víc, jsem přesvědčený, že tomu věřila i ona sama a že to částečně považovala i za mou zásluhu. Po několika nepodařených pokusech se Jessica konečně vymanila ze závislosti na heroinu. Začala, jak to sama nazývala, „dělat

umění“ a zapsala se do kurzu kreslení, odkud rok předtím utekla. Znovu si podala přihlášku na vysokou školu a začala chodit do dálkového kurzu. Dala si do pořádku pošramocené vztahy s rodinou. Věřil jsem, že je na tom lépe, že unikla nebezpečí, a právě proto pro mě byla zpráva o její smrti víc než šokující.

I dříve už jsem přišel o pacienty — někdy mizeli pozvolna vlivem nemoci či stáří, jindy zemřeli náhle, a jednou či dvakrát to byl dokonce mladý člověk. Znal jsem ten hluboký, útlý smutek, který zná každý terapeut, když delší dobu nahlíží do duše oprostěné od životního kontextu, sleduje, jak se ve světle jeho pozornosti rozvíjí a roste, a pak najednou někdo přibouchne víko a světlo zhasne. Říká se, že psychoanalýza je školou ve vymezení hranic — sezení musí v určité chvíli skončit, celá terapie musí skončit, protože skončit musí i dětství a život. Možná je to pravda. Ani u těch nejmladších pacientů se mi nikdy nezдалo nepředstavitelné, že by zemřeli. Vždyť který rodič někdy nepomyslel na to, že by jeho dítě mohlo zemřít?

Ale u Jessiky se mi to přece jen stalo, cítil jsem to i ve chvíli, kdy jsem usedal do lavice vedle Itzala, vrátného, s nímž se Jessica seznámila v budově, kde jsem měl ordinaci. Cítil jsem, že je to jednoduše a zcela nemožné, aby zemřela — Jessica Burkeová! Vždyť jsem ji ještě minulý pátek viděl, usadila se na pohovce v mé pracovně, jako vždycky si překřížila nohy a okomentovala své nové boty. Měla motorkářská bagančata z tuhé, hladké kůže, byly to zbrusu nové boty, takže jsem v průběhu celého sezení cítil pach tříslovin a rybiny, který se z nich linul. „Než mě přestanou tlačit, budu muset stokrát obejít město,“ prohodila. Bylo to prý poprvé po hrozně dlouhé době, co si koupila nové boty, a kdy jindy by mohla stokrát obejít město než v budoucnosti, ve své vlastní bu-

doucnosti plné plánů a schůzek, na vlastním území, kde to kypí životem?

Napsal jsem, že pro mě zpráva o její smrti byla víc než šokující. Spíš jsem ale měl říct míň než šokující, protože šok měl teprve přijít. Někdo ho zadržel, pozastavil, možná ze soucitu ke mně, možná v nějakém požitkářském očekávání hořkosti, která se dostaví spolu s pochopením.

Před třemi lety, po skončení obřadu, jsem uvažoval, že vám napíšu. Dokonce jsem si tenkrát i vyhledal adresu vašeho kostela. A co bych vám byl asi tak napsal? Jak jsem kvůli ní vděčný za to, že na jejím pohřbu promluvil někdo inteligentní, kdo umí formulovat myšlenky? Že jste nám pomohl se s ní rozloučit, aniž jste přitom bagatelizoval bolest jejího života, její dlouhotrvající utrpení, časté propady a konečné zmaření jejího potenciálu? Ještě teď s vděčností vzpomínám, jak jste zahájil řeč na její památku. Předávkování! Když je něčeho příliš. Víc, než tělo zvládne. Víc, než kdokoli zvládne. Přišli jsme o přítelkyni, dceru, Jessiku, vinou předávkování. Ano, už to samo o sobě je příliš, ale v jistém smyslu jsme i my ve svém zármutku zaplaveni potopou smrti, voda nám stoupá až ke krku. Vzpomínám si, jak jsem si pomyslel, že určitě máte děti. Že možná stejně jako já máte dceru, třeba narušenou nebo ztracenou. Že vás smrt Jessiky Burkeové taky hluboce zasáhla. Všichni toho máme nad hlavu, řekl jste. Všeho je příliš, sám život je pro nás příliš. Příliš mnoho pokušení, příliš mnoho lákadel, falešných začátků, falešných slibů. Příliš mnoho bolesti. Příliš mnoho smutku. A k tomu se nedá nic dodat, protože někdy zármutek přesahuje možnosti útěchy, řekl jste.

Pokud jde o hledání nějakého vysvětlení, nebudeme nikdy spokojeni. Vzpomínám si, že takhle jste to řekl. Že ve světě je víc nářku, než by se nám mohlo zdát. Nikdy jsem

na pohřbu neslyšel, a už vůbec ne od kněze, útěchu snoubící se s takovým opovržením, a za to vám chci poděkovat. Kdybych vám byl tehdy napsal nebo, lépe řečeno, kdybych vám byl napsal dřív, právě tohle by v tom dopise stálo.

Řekl jste, že cílem vaší promluvy je postavit nás před úkol. Jeho první část spočívá v přiznání. Máme si přiznat, že Jessica Burkeová si s sebou odnesla možnost útěchy, možnost uspokojivého vysvětlení, zanechala nás na tvrdém, neznačeném terénu. Druhá část úkolu spočívá v tom, že máme udělat krok víry. Ne víry v prozřetelnost nebo moudrost Boží (protože to by byla jen další útěcha), ale víry v to, že její cesta, veskrze tvrdá a osamělá, už skončila. Co my musíme denně znovu začínat, to ona už dokonala. Pro ni začalo něco zcela nového. Jessica Burkeová není ztracená, řekl jste. Víra, kterou jste nám toho dne chtěl předat, byla víra v to, že ztracení jsme ve skutečnosti my sami.

Mluvil jste pak ještě dál, ale moje myšlenky se zavínuly do sebe, do oblaku vzpomínek, z něhož se vynořila i vzpomínka na to, co mi řekl policista, když prošel, jak to sám nazval, „rutinní baterii otázek“. „Musí to pro vás bejt těžký, lidičky,“ řekl, „když přijdete o někoho takovýho.“ Dojalo mě, jakým tónem to řekl, jak vážně a opravdově vyslovil slovo „lidičky“. „Ano, to je,“ odpověděl jsem. Měl pravdu, stejně jako vy — tvrdý, neznačený terén. Ale na pozadí té tvrdosti, té kamenité půdy, se ve mně něco zažehlo (nebo se mi to aspoň v kostelní lavici zdálo), něco, co předtím nemohlo ven, zármutek v podobě plamene, sice tlumeného, ale takového, který nikdo nemůže uhasit. Nemůže uhasit — jak mě ta slova uspokojovala, jako by už jen ona sama mohla nasytit její neutišitelnou paměť, nebo moji. A tak jsem se rozplakal, beze studu, jako by to byl můj úkol. Zabořil jsem obličej do dlaní, nevnímal apatickou siluetu starého Itzala vedle sebe a plakal jsem.

Kdybych vám tenkrát napsal, právě tohle bych vám možná řekl — že mě její pohřeb naplnil uspokojením. Musím se k tomu přiznat: cítil jsem se svým způsobem šťastný, jako by ten konejšivý, sladký zármutek, který nikdo nedokáže uhasit, byl mým odškodněním a nezczitelným právem. Jak jsem mohl tušit, že to má být naposled, co prožívám štěstí, že to má být můj poslední příděl, že smrtí Jessiky Burkeové všechna má potěšení skončí — tedy až na jedno poslední.

Tak, a je to za mnou, začátek mé zpovědi. Budete jí naslouchat? Vyslechnete ji, ačkoli v nic nevěřím, ačkoli ani nedokážu říct, jestli je to doznání viny nebo vyznání hříchu, jestli je to vůbec nějaká zpověď? Opakuji, že v nic nevěřím. Nezpovídám se v naději, že tím získám odpuštění, natožpak spásu nebo vykoupení. A až vám navíc prozradím, že jsem to byl já, kdo smrt Jessiky Burkeové zavinil, nebudete mi věřit. Budete si myslet, že není co odpouštět, že nepotřebuju odpuštění, ale pomoc. Budete o tom přesvědčený až do poslední chvíle, kdy na nás oba neodvratně dolehne závěr mého příběhu. Pak pochopíte, že člověk, kterým jsem byl, se veškerému odpuštění vymyká.

2

Jednu věc ale musíte vědět, otče: nikdy jsem Jessice Burkeové nezkřížil ani vlas na hlavě. Od té doby, kdy jsme si při první konzultaci potřásli rukama, jsem se jí vlastně vůbec nedotkl. Víím, že bydlela jen pár minut od místa, kde jsem měl kancelář, ale nikdy jsem ji v té čtvrti nepotkal. I během těch dlouhých hodin, co strávila v mé ordinaci, se ke mně její obličej obracel jen letmo a zřídka. Zvedla ke mně oči vždy jen na okamžik na konci sezení, když vstávala z pohovky, jako by se k tomu musela nutit, stejně jako se musela přinutit říct: „Tak na shledanou.“

Byl jsem přesvědčený, že jsem svůj díl odpracoval, že si můžu bez výčitek říct, že jsem udržel integritu psychoanalýzy, sám o sobě jí nic neprozradil a věcně a objektivně rozpoznal všechny případy přenosu, obranných reakcí i vzdoru, jak mi velela profesní povinnost. Tenkrát jsem věřil, že si Jessica tuhle mou neutralitu, tu bezvýraznou a strojenou masku svého psychoanalytika postupně oblíbila, jak tomu u pacientů bývá. *Není to hrozné, že o vás skoro nic nevím?* zeptala se jednou. *A není to hrozné, že toho ani víc vědět nechci?*

„Občas prostě člověk o někoho přijde,“ řekl policejní vyšetřovatel při výslechu. Jistě měl pravdu. Vždyť koho čas od času nepotká nešťastná náhoda nebo něco zlého? Právě to jsem si říkal na Jessičině pohřbu, jako by ten příběh skončil — a přitom měl ve skutečnosti teprve začít.

Po pohřbu z nějaké zvláštní milosti následovalo pár dnů, kdy to vypadalo, že se život vrátil do starých kolejí, ačkoli na čas, kdy ke mně chodívala Jessica Burkeová, jsem nikoho nového neobjednal. Hlavou se mi honily mlhavé nápady, třeba že volnou hodinu nechám neobsazenou k uctění její památky, že v tu dobu budu chodit na procházky kolem jezera anebo, kdyby moje dcera Clementine měla zrovna volnou hodinu, zajdeme spolu na kafe nebo kakao do kavárny Esmé's, která byla přímo naproti její střední škole. Tyhle plány ale zůstaly neuskutečněné a já jsem trávil prázdné hodiny, které patřily Jessice Burkeové, zíráním na lichoběžník světla, který vrhalo slunce na pruh volné zdi u paty pohovky. V průběhu hodiny změnil tvar, i když nikdy tak rychle, abych jeho pohyb dokázal zaznamenat.

Během těch dvou let, co byla Jessica v mé péči, vždycky při sezeních upírala oči právě na tenhle světelný tvar na zdi. Proč jsem na něj teď zíral já? Čekal jsem snad, že ploška světla začne vibrovat a ozve se z ní šepotavá ozvěna Jessičiných slov? Na její řeči nebylo v žádném ohledu nic pozoruhodného, byl to příval běžných mrzutostí a starostí, bílý šum dennodenně tlumící všechny výkřiky, ať už extáze, či hrůzy. Zpočátku mi její hlas nebyl příjemný, což jsem vyhodnotil jako první případ negativního protipřenosu, kterým psychoanalytik přirozeně reaguje na vnitřní rozervanost pacienta. Navzdory bezvýrazným blond vlasům a oblečení z druhé ruky měla svrchní rejstřík hlasu neomylně zabarvený chraplavým aristokratickým odstínem, a ačkoli měla přes klouby prstů vytetovaný nápis, z jejích gest vyzařovala blazeovaná patricijská nonšalance. Trvalo mi několik měsíců, než jsem začal oceňovat delikátní křehkost jejích rysů, než jsem v jejím profilu rozeznal krásu, kterou se snažila maskovat, než jsem si přiznal, čeho jsem si musel všimnout, už když se v mé pracovně objevila poprvé: že má oči modré jako lapis lazuli.

Dnes se mi zdá, že od pohřbu muselo uplynout několik týdnů, během nichž se osiřelé hodiny, dříve vyhrazené Jessice, rozplývaly v mém zírání na zeď. Ve skutečnosti to však byl kratičký časový úsek, pouhé dva nebo tři dny — doba, za kterou dopis dorazí z jednoho konce města na druhý a přistane na stolku v hale na hromádce pošty spolu se složenkami a výpisy. Byl to běžný dopis v obyčejné obálce, na níž byla napsaná moje soukromá adresa. Možná jsem ten dopis pár dnů ignoroval nebo si ho nevšiml. Každopádně mě na něj nakonec upozornila Clementine, která nepochybně hledala něco úplně jiného.

„Kdo ti posílá klíček?“ zeptala se a přidržela obálku proti světlu.

Nebylo pochyb, že je to skutečně klíč — v rohu obálky byla malá šikmá vyboulenina, jejíž obrys do papíru vytlačila špína a váha ostatních zásilek na poštovním třídícím pásu. Uvnitř nebylo nic dalšího — žádný dopis ani vzkaz, jen klíč s visáčkou, kde bylo tiskacími písmeny úhledně napsané moje jméno: ABEND, D. Na samotném klíči byla vyražená písmena USPS, označující poštovní úřad Spojených států amerických, a nejspíš sériové číslo. Byl to klíč od poštovního boxu. Usoudil jsem, že je to můj vlastní klíček, který mi někdo poslal poštou. Stejně jako mnoho jiných psychoterapeutů jsem si pronajímал poštovní box, kam mi pacienti mohli posílat šeky za mé služby, aniž to ohrozilo jejich anonymitu. Clementine si ze mě kvůli té schránce dělala legraci, říkala jí hnízdečko lásky nebo altánek pro dostaveníčka, ale já jsem si ten box ve skutečnosti vybíral jen málokdy, nanejvýš jednou týdně. Nejspíš jsem klíč někde vytrousil a nevšiml si toho. Někdo ho našel a vrátil na poštu, kde ho podle sériového čísla identifikovali a poslali mi ho. Proč ne? Ani mě nenapadlo ověřit si, jestli mi klíček od poštovního boxu opravdu chybí. Nemohlo to přece být jinak, když ležel přímo přede mnou.

Právě tehdy to všechno začalo. To uvědomění, jeho první záblesk, jako pohyb zachycený koutkem oka, tušení, které předchází myšlence. Objevilo se a zase zmizelo, dřív než mě vůbec napadlo podívat se na svazek klíčů. Okamžik poznání začal zmatkem a překvapením (co je to za věčičku a kde se tu vzala?), které se vzápětí proměnily v něco jiného — nebyl to přímo děs, tehdy ještě ne, spíš jakýsi roztok, z něhož se děs postupně vysrážel, roztok bez barvy a zápachu, kterým však prostupoval stejně průzračný pocit, že něco není v pořádku. Když se mě Clementine na ten klíč večer zeptala a já jsem prohlásil, že je to ztracený klíček od mého poštovního boxu, okamžitě jsem věděl, že lžu — ne že se mýlím, ale že lžu; upozornil mě na to právě ten bezbarvý, sterilní pocit, že tu něco nehraje. Proto jsem se na svazek klíčů nešel podívat a proto mě taky později, když jsem ho konečně vylovil z kapsy, nepřekvapilo, že na něm můj pravý klíček od schránky normálně visí. Ten pocit, že tu něco nehraje, byl zřejmě i důvodem, proč jsem čekal celý víkend až do pondělka, kdy Clementine odešla do školy, a teprve pak jsem se vydal na poštu zjistit, oč jde. Ten pocit mi už tehdy jasně říkal, že klíček k mé schránce pasovat nebude. Chyba nějakého úředníka, říkal jsem si; někdo se přehlédl ve sloupci jmen nebo čísel.

„K vaší schránce ten klíč nepasuje,“ oznámil mi úředník.

„Zkoušel jsem ho v zámku...“ začal jsem vysvětlovat, ale on si jen povzddechl a vytáhl zpod přepážky zelený šanon.

„Daniel Abend, říkáte? Máte nějaký průkaz totožnosti?“

„Ano, a když jsem klíč vyzkoušel...“

„Tady stojí, že je to váš klíč. Box 5504, pronájem je třeba obnovit... až příští rok.“

„To ale není moje číslo,“ namítl jsem, avšak úředník znovu zmizel a vynořil se — o dobrých třicet centimetrů vyšší, než jsem si ho představoval — ve dveřích ústících do haly.

„Box 5500, 5502, tady to máme...“ odříkával a otočil klíčkem v zámku schránky, která byla těsně pod mou. Vytáhl z ní velkou obálku. „Daniel Abend, box 5504,“ přečetl adresu. „Radši si to číslo někam poznamenejte.“ Už mi nepřipadalo smysluplné, ba ani možné se s ním dál prít, že to není moje schránka, kam mi pacienti posílají šeky. Kromě toho úředník mezitím stejně zmizel zpátky v hale, protože se vzápětí od přepážky ozval jeho hlas připomínající skřípot štěrku: „Další!“

Jak jsem tam tak stál a držel v ruce obálku, kterou mi úředník podal, najednou jsem pochopil, že je od ní, že mi ji posílá sama Jessica Burkeová, že to ona vlastnoručně vypsalá tiskacím písmem moje jméno. Stejně jako na obálce, v níž přišel klíček, ani na téhle větší nebyla uvedena zpáteční adresa, a přesto jsem věděl, že obě jsou od ní. Stál jsem tam a přihloupě na obálku zíral, asi jako člověk zírá na parkovišti na auto, které vypadá podobně jako jeho a stojí skoro na tom samém místě, ale jeho není. Tak i tahle obálka byla a zároveň nebyla moje, a jestliže moje nebyla, pak bych ji měl vrátit, jako bych to udělal s každým dopisem doručeným na špatnou adresu. Vrátil bych rovnou i klíček. Hodím ho přímo tady do toho poštovního boxu, napadlo mě, jako když někdo vhodí klíček do štěrbin ve dveřích, které už nikdy nehodlá otevírat. *Udělej to*, přikázal jsem si v duchu. *Udělej to teď hned.*

Neudělal jsem to. Moje ruka mezitím otevřela obálku a vytáhla z ní jeden jediný list čtverečkováného papíru vytržený z bloku. Na něm byl stejnými tiskacími písmeny pečlivě napsaný... nějaký seznam? Itinerář cesty? Návod? Ne, nic takového. Byla to báseň. Ani jsem ji nemusel začít číst, a už jsem věděl, o jakou báseň jde a co se v ní píše. Věděl jsem, jak končí.

Jessica Burkeová se o té básni letmo zmínila při jednom sezení. Někdo jí ty verše dal okopírované nebo je snad měla jako povinnou četbu do semináře dálkového kurzu, kam

chodila. Byl to její oblíbený seminář a ona doufala, že se jí podaří znovu se zapsat do denního studia, pokud jí to studijní oddělení umožní. Vypadala nadšeně, šťastně. Bylo jaro, takže podzim už se nezdál tak daleko. „Nový pastelky, nová gummy, nová krabička na svačinu!“ prohodila napůl ironicky. Snad ještě není pozdě zapsat se na zimní semestr, uvažovala. „Vydám se na milost a nemilost děkanovi a třeba je ještě čas, třeba to stihnu,“ říkala s nadějí v hlase.

To byl její plán. Už to, že si vůbec nějaký plán vytkla, mi připadalo jako známka pokroku; snad se konečně zvedla ta mlha, která halila území její budoucnosti. Slyšel jsem tu proměnu i v jejím hlase, při sezeních, dokonce i z haly, když přišla dřív a klábosila s vrátným Itzalem.

„Uvidíš, Itsy, že to dokážu,“ slyšel jsem ji říkat. „Vsadím se s tebou o milion dolarů.“

Itzalovu odpověď jsem neslyšel, ale nepochybně utrousil něco v tom smyslu, že vsázet se znamená pokoušet ďábla, nebo možná jen pokrčil rameny, schovanými ve špatně padnoucí uniformě vrátného, a propadlé tváře se mu zvrásnily do suchého úsměvu s koutky úst otočenými dolů, jako by říkal, že možné je všechno.

Bylo to štěstí z dostupných možností, nakažlivé štěstí, a jarní slunce mi malovalo světlem na zeď pracovny své bezelstné tvary. I když jsem s Jessikou pracoval stejně jako dřív, myslím, že teď z mých interpretací musela cítit větší vřelost: *Ano, už se umíte nadchnout pro budoucnost, pro nové studium, ano, už nechcete být někde jinde nebo někým jiným.* Protože i já jsem to doopravdy cítil — jako by ten příslib možností nabízel samo jaro a jeho světelný obrazec na zdi, který připomínal plakátek přitlučený na ohradu a ohlašující zbrusu nový divadelní kus.

Na báseň, kterou jsem teď na poště držel v ruce, se mě Jessica jednou letmo zeptala. *Znáte ji?* Je to prý tak skvělé,

mocť zase ve škole mluvit o knížkách, prostě si o nich jen tak povídat. Právě dostala první úkol, nijak těžký, rozebrat báseň, tuhle báseň od Yeetse, ne, Yeatse... Ptala se, jestli ji znám, evidentně jsem sečtělý, když mám v pracovně tolik knih... *Znáte ji?* zeptala se a pak, aniž počkala na odpověď, mi začala vysvětlovat, že je to báseň o vílách, o tom, jak vy-lákají dítě z prostředí, které důvěrně zná, a vysvětlují mu, že na tomto světě je víc nářku, než dokáže pochopit. *Znáte tu báseň? Znáte ji?*

Odpověděl jsem upřímně a přirozeně: *Ano, znám ji. Moc dobře ji znám*, dodal jsem. Ale tahle odpověď, jakkoli byla pravdivá a spontánní, představovala z pozice psychoanalytika technickou chybu, přehmat. Ihned jsem si to uvědomil a znovu jsem se pokusil najít pevnou půdu pod nohama. Pro toho, kdo psychoanalýzu nikdy nepraktikoval ani nepodstoupil, je takové pojetí chyby nepochopitelné, stejně jako zásada, že by psychoanalytik o sobě neměl vůbec nic prozradit. Jenže při dobře vedeném sezení všechno závisí právě na téhle zdrženlivosti. Měl jsem raději říct: *Co by pro vás znamenalo, kdybych ji znal?* Nebo: *Přejete si, abychom měli něco společného. Chtěla byste si se mnou povídat na jiné úrovni, něco se mnou sdílet.* Takhle nějak jsem měl odpovědět, protože ona z té básně pouhou letmou poznámkou udělala dárek, a v mé profesi platí axiom, že v každém daru dřímá celá hromada tužeb a zamaskovaných významů. Jessica v podstatě řekla: Tady je něco, co se mi líbí. Chci to dát i vám. Chci si vás zavázat něčím, co spolu budeme sdílet. Přeju si, abyste vůči mně cítil závazek.

Na druhou stranu je pravda, že šlo o drobnou chybu, o nepatrné škrábnutí na zrcadlícím povrchu analýzy, který se během každodenních sezení nevyhnutelně poškrábe a odře, ačkoli jemné, stále se opakující tření těchto sezení zase lesk a zrcadlivost povrchu postupně obnovuje. Jessica se každo-

pádně zarazila jen na vteřinu a já, poté co jsem si svůj přehmat uvědomil, jsem obrátil pozornost zpět k toku její řeči. Na ten incident jsem si pak nevzpomněl až do chvíle, kdy jsem stál v nablýskané a rušné poštovní hale. V tom okamžiku mnou projelo poznání, ne jako myšlenka, ale spíš jako přívalová vlna: *Ten dopis mi poslala Jessica Burkeová.* To ona ho napsala, to ona pronajala poštovní box na moje jméno a poslala mi k němu klíček. V tu chvíli jsem pochopil, co mi chtěla říct, protože jsem držel v ruce to, co jsem v ní držel. A došlo mi, že to není dárek, jak jsem si původně myslel. Když Jessica ten dopis posílala, nemínila to jako dar. Byl to odkaz, byla to závěť, o nic méně platná, než kdyby ji otevřel notář v právnícké kanceláři a přečetl ji před shromážděnými pozůstalými. Když ten dopis posílala, byla v její budoucnosti vepsaná smrt tak nevyhnutelně, jako se teď nenávratně otiskla do mé minulosti. Tím, že ho poslala, vlastně řekla: *Je moje vůle, abyste měl tenhle dokument. Přeji si a stanovuji, aby v případě mé smrti byl váš.*

A přece — co na tom bylo zvláštního, vždyť to byl jen kus papíru vytržený z bloku a na něm báseň od Yeatse, která se dá najít v každé knihovně, v každé antologii? Co jsem s ní měl dělat? Vždyť ji nijak nepozměnila, jen ji ručně opsala velkými tiskacími písmeny. Stál jsem na poště a nic z toho jsem si nemyslel, *věděl* jsem to. Přečetl jsem si tu báseň, nebo se mi spíš přečetla sama. Znal jsem ji koneckonců nazpaměť, od první sloky:

*Kde se noří do vln skály,
hvozd se snoubí s jezerem,
ostrov volavek stín halí,
křídél šum zní večerem,
vodní krysy plaší již;
Tam jsme skrylí vílí číš*

*plnou rudých svodů
a nakradených plodů.
Dítě lidské, vyjdi ven
v náruč lesů, vodních pěn!
Vílou dej se pohýčkat,
neboť v světě víc je nářku,
než by se ti mohlo zdát...*

...až k té poslední:

*Teď do dále chce kráčet
se smutným očima.
Neslyší už tele bučet,
kde trávu slunce objímá,
ani čajník, který měl
do prsou mu vzpívat mír.
Nevídí hnízdo myších těl —
v plevách hemžící se vír.
Dítě lidské vyjde ven
v náruč lesů, vodních pěn.
Vílou dá se pohýčkat,
neboť v světě víc je nářku,
než by se mu mohlo zdát.*

Jessica Burkeová mi musela tu báseň poslat den, nanejvýš dva dny před svou smrtí. Teď jsem věděl, že její úmrtí nebylo náhodné předávkování, ale sebevražda. Tím, že mi ji poslala, říkala: *Pamatuješ? Přiznal jsi, že ji znáš. Přiznal jsi, že ji dobře znáš.*

3

To se stalo před třemi lety a tím okamžikem se datuje začátek mého tajemství. Jessica Burkeová mi poslala báseň a tak mi svěřila, což bylo najednou úplně zřejmé, že si sama vzala život. Měl jsem za úkol tuto poslední zprávu střežit, stejně jako všechny předchozí — jako němý, najatý strážce. Tak jsem si alespoň vysvětloval obálku s básní uvnitř, kterou mi poslala. Anebo se mi to tak jeví až teď, otče, když se sám sebe ptám, proč jsem nikomu nic neřekl? Ať už mi Jessica Burkeová svěřila jakékoli tajemství, mou povinností bezesporu bylo ho chránit. Komu bych to ostatně řekl? Určitě ne její matce, která žila v Pensacole se svým třetím manželem a týrala dceru ufnukanými opileckými telefonáty. Nebo jsem to měl říct policii? Ta už svou práci odvedla a vyvodila příslušné závěry. Můj úkol byl jiný. Nebyl jsem snad z titulu své profese strážcem příběhů, které svět nechce poslouchat?

Časové okénko, kdy bylo možné vyjít s odhalením ven, se každopádně rychle přibouchlo. Byl bych musel nějak uspokojivě vysvětlit každou hodinu, kterou jsem otálel, a toho jsem nebyl schopen. A tak se u mě to tajemství zabydlelo. Pokud šlo o poštovní box, neměl jsem důvod ho znovu otvírat a klíček zůstal ležet mezi dalšími nahodilými předměty, které se mi v pracovně za léta praxe nahromadily: zunijský fetiš, který mi poslala jedna pacientka, když se přestěhovala do Nového Mexika; bezhlavá figurka akčního hrdiny, kterou

jedno autistické dítě (k mému úžasu) nazvalo Nebezpečí spekulace. Bylo jasné, že poštovní box a klíček už svou vyslaneckou funkci splnily a nic dalšího ode mě nemohou chtít. Jessica Burkeová pochopitelně nemůže posílat žádné další dopisy. Báseň jsem si odnesl domů a schoval ji do prázdné přihrádky ve svém psacím stole.

Do boxu 5504 jsem však během svých každotýdenních návštěv na poště nepochybně občas letmo nahlédl; možná moje oko hledalo útěchu v jeho dokonalé prázdnotě. MUSELO TO TAK BÝT, protože jednoho dne, o tři roky později, jsem v něm místo zmíněné prázdnoty zahlédl zlověstný šikmý stín obálky.

Otče, povězte mi jednu věc: Jak to, že mě ani na chvíli nenapadlo, že by ten dopis mohl být určen někomu jinému, že už box třeba má jiného majitele? Vždyť mi do něj nikdy žádná další pošta nepřišla, dokonce jsem za celé tři roky nedostal ani výzvu k zaplacení pronájmu na další období.

Druhá obálka byla přibližně stejně velká jako ta předchozí s básní. Byla však z hladšího papíru, než bývají typické hnědé obálky, a lehce vroubkovaná. Evropská obálka, pomyslel jsem si, protože podobné jsem používal během svého pobytu v Paříži. Dnes mám pocit, že když jsem ji vyndal z poštovního boxu a přečetl si svou adresu, pečlivě nadepsanou tiskacím písmem, na chvíli se rozhostilo ticho, pocit nadnášení, jako když na zlomek vteřiny zůstane ve vzduchu viset váza vyklouznuvší z ruky, líně se otočí, vychutná si okamžik levitace, jako by ji netrápil žádný spěch, a teprve pak spadne na zem a roztříští se.

Dopis byl odeslaný před čtyřmi dny. Jessica Burkeová ho poslat nemohla, ta už byla tři roky po smrti. Tohle byly nové pokyny, ale odkud, od koho? Obestřela mě závrať, zmocnila se mě jako vlna a vynesla na chodník, kde kulminovala v záchvat nevolnosti. Vyzvracel jsem se na zčernalou hro-

madu sněhu, která se u obrubníku vzpírala tání. Matně si vzpomínám, že ke mně někdo přistoupil a zeptal se, jestli nepotřebuju pomoct, ale já jsem zřejmě jen mlčky odklopýtal směrem k parku, protože o chvíli později jsem se probral na lavičku a vedle mě ležela obálka, pořád ještě neotevřená. Upíral jsem pozornost na běžné, banální věci — vrstvičku pylu na lavičce, pár poválených narcisek u cesty. Musím domů. Neříkala Clementine něco o tom, že na večeři přivede kamarádka? Měl bych se zastavit v obchodě. Měl bych zjistit, kolik je hodin. Mechanický chór rutinních povinností mi velel vstát z lavičky. Narcisky, ciferník hodinek, všechno pokyvovalo a bzučelo v rytmu každodennosti. Jenže každodennost navždy zmizela ve chvíli, kdy jsem z poštovního boxu vyndal obálku, která teď ležela vedle mě.

Ano, otče, tohle všechno jsem věděl dřív, než jsem obálku otevřel, věděl jsem to se vším všudy, takže samo otevření obálky se jevílo jen jako čirá formalita. A vlastně jsem nebyl skoro vůbec překvapený, když jsem v obálce našel báseň, tutéž báseň, kterou mi (jak jsem se do té doby domníval) před třemi roky poslala Jessica Burkeová. Stejně tiskací písmo, pečlivé a pravidelné jako písmo architekta, zaznamenávalo čtyři téměř rovnoměrné sloky, všechny končící povědomým refrémem:

*Dítě lidské, vyjdi ven
v náruč lesů, vodních pěn!
Vílou nech se pohýčkat,
neboť v světě víc je nářku, než by se ti mohlo zdát.*

Ano, znám ji, řekl jsem tenkrát Jessice Burkeové. Moc dobře ji znám.

Byla to táž báseň, v přesně stejném znění, jako by se vůbec nic nezměnilo, a přesto najednou působila úplně jinak,

cize a odtažitě, a její archaický jazyk mi nepřípadal důvěrně známý, nýbrž nezvyklý. Čím to bylo? Způsobil to podivně povědomý papír obálky — její mírně lesklý povrch mi připomněl Paříž, přestože jsem si na tyhle obálky od té doby vůbec nevzpomněl. Tu báseň už mi v duchu nepřeríkával hlas Jessiky Burkeové, jak by mi ji kdysi mohla číst, ale úplně jiný hlas. Zápasil s nezvyklou dikcí básně a výslovností slabik, obtížnou pro člověka, jehož mateřštinou není angličtina, ale francouzština: hvozď, dítě, náruč, pohýčkat. Slyšel jsem, jak tu báseň, její vzpírající se slova — *vozd, dítě, narúš, po-ířkat* — vyslovuje ten druhý, tolik milovaný hlas. Na zlomek vteřiny mě naplnila nevýslovná něha. Jako by někdo ve skříni nebo na půdě našel kousíček mé vlastní paměti a poslal mi ho pro radost.

Ještě stále jsem cítil tu něhu, ale vtom jsem si všiml, že báseň není napsaná na nějakém neznámém druhu evropského papíru, jak jsem si do té doby myslel (byl tuhý a lesklý), ale že je napsaná na fotografickém papíře. Byl silný, na okrajích zkroucený a ztuhlý z ustalovací lázně. Otočil jsem ho a náhle jsem to spatřil. Spatřil jsem, jak se na mě dívá její tvář — držel jsem v ruce fotografii mrtvé Jessiky Burkeové, ležící ve vaně.

Ten výjev byl zároveň děsivý i povědomý. Scéna ve všech podrobnostech odpovídala popisu, který před třemi lety pořídil policista, když dívčino tělo našel správce budovy. Bylo tam všechno: použitá jehla, lžice, zapalovač, ztuhlý vosk na místě, kde dohořela svíčka, přesně jak policista vypověděl. *Měla to své nádobíčko hned vedle vany*, řekl. Žádná známka cizího zavineň. Nebylo co dodat. Vše vykonáno s náležitou pečlivostí. Říkal, že správce kontaktovala dívčina matka, když se dceři nemohla dovolat. Správce pak uvědomil policii.

Řekl jsem, že výjev do všech podrobností odpovídal tomu, jak jsem si ho podle policistova popisu představoval,

a skutečně to tak bylo, ovšem s výjimkou jediného detailu: na fotografii měla Jessica Burkeová přes hlavu přetažený igelitový pytel. Četl jsem tehdy všechny výpovědi — výpověď přivolaného policisty na obchůzce, správce budovy, lékaře, který ohledal mrtvé tělo, mladého policejního vyšetřovatele. O igelitovém pytli na hlavě nebyla v žádné z nich ani zmínka. Jenže na fotografii pytel byl, Jessica ho měla přetažený přes obličej a svázaný pod bradou, kde byl několikrát omotaný něčím, co vypadalo jako papírová lepicí páska. Zpod vrstev pásky vykukoval okraj pytle, nařasený jako nějaký volán. Pytel byl průhledný, a tak pod ním byl Jessičin obličej docela dobře vidět. Její rysy měly zvláštně zaujatý výraz, jako by ji zaskočil spánek. Hlavu měla nakloněnou na stranu a ruka visela přes okraj vany s prsty rozevřenými jako v očekávání. Slunce jí přes prsa a ramena přetáhlo záplatu světla, jako by se pokoušelo zakrýt její nahotu.

To, co vám v tuhle chvíli už musí být jasné, otče, mně docházelo pomalu, pomalu a strašlivě: na místě činu byl kromě Jessiky Burkeové ještě někdo další. Pytel naznačoval, že Jessica zemřela udušením, ale když její tělo našli, už ho na hlavě neměla. Někdo ho musel odstranit. Byl tam kromě ní ještě další člověk, který stál kousek stranou, aby ni slunce nevrhalo jeho stín. Svědčila o tom už sama existence fotografie: někdo u ní byl. Ten někdo tu fotografii pořídil a dával si přitom pozor, aby ho neprozradil stín. Pak igelitový pytel odstranil a zmizel.

Zpočátku jsem to nedokázal přijmout. Nemohla si Jessica dát ten pytel na hlavu dřív, než si píchla drogu? Dávalo by to smysl, pokud by neměla v úmyslu sjet se drogou, ale zabít se. Od chvíle, kdy mi přišel první dopis, jsem si byl jistý, že si vzala život. Musím přiznat, že na okamžik jsem dokonce idiotsky zvažoval možnost, že se předávkovala a pak si stihla pytel z hlavy sundat, než našli její tělo. Trvalo mi

několik minut, než jsem si tu evidentní skutečnost vůbec připustil jako možnost. Někdo tam musel být. Stál v koupelně a pořídil ten snímek, ne večer předtím, kdy Jessica podle hypotézy zemřela, ale ráno, když už dohořela svíčka a slunce se vyšplhalo natolik vysoko, že svou světelnou záplatou zakrylo její nahotu. Někdo přestříhl omotanou pásku a stáhl jí pytel z hlavy, takže se jí hlava naklonila k rameni jako předtím.

Nejdřív mě zasáhla naprostá neodvolatelnost její nahoty, kterou ještě umocňovala zapečetěná rouška na tváři. A od vědomí její nahoty se odvinulo všechno ostatní. Naplnil mě stud, že jsem ji takhle spatřil, že ji tak vidím ještě teď, po třech letech, že okénkem fotografie zírám na její tělo ponořené do studené vody a ranního slunce. Někdo tam byl a to, co on věděl už tenkrát ráno, jsem se nyní dozvěděl i já. Přál si, abych to věděl. Nazrál čas. Byl jsem vpuštěn do dosud nenarušeného soukromí onoho výjevu a zacvakla za mnou západka dveří. Teprve tehdy jsem si všiml tří slov napsaných na spodním okraji fotografie tiskacím písmem, které už jsem znal. Teprve tehdy jsem je dokázal přečíst. Nebo jsem je spíš slyšel, jako by mi je do ucha šeptal ledový hlas vycházející z ledového hrdla: NEZAPOMENŇ NA MĚ.

Daniel Abend, řekl Spurlock nahlas. Žádná odpověď. Jen tma a převalování neklidných spáčů. Spurlock pomyslel na štos papírů na svém stole v temnotě své kanceláře, v němž každý list byl jako pápěří, ale celý balík těžký jako kámen.

Je snad tahle strašná bdělost tlakem tajemné ruky Boží? K čertu s tím. Pokud šlo o Boží záhadnost, zastával Spurlock odjakživa názor, že na úloze Boha v lidském životě není záhadného vůbec nic. Příkázání zní jasně: Miluj. Ale koho? namítá srdce. Každého, a Boha především. A jak milovat? Všim, co máš. Úkol předem odsouzený k nezdaru, avšak i to je součástí plánu, rozumí se samo sebou, že plnění takového příkázání bude člověka něco stát. Vlastně ho bude stát všechno. Dříve nebo později mu bude odebráno všechno, co má — úspěch, reputace, majetek, zdraví, paměť, rozum, tělo —, a teprve potom duše, konečně obnažená, stane před Bohem. V lásce nejde o nic jiného než o tohle kázeňské cvičení v kapitulaci, denně je potřeba zas a znovu se odevzdávat. Duše se bude snažit odvrátit pohled, utéct před svým úkolem, ale příkázání nenechává žádný prostor pro pochyby. Záhada není žádnou záhadou, tajemství není žádným tajemstvím.

Jak nápaditá umí duše být, když se snaží dokázat, že je to jinak. Pomyslel na svou ženu Bethany, jak za lukrativní plat neúnavně dře pro svou firmu. Její firma je jako hladové zvíře,

kteře ale nebaží po spravedlnosti, dokonce ani po peněžích (ty jsou druhotné, jen aby se neřeklo); ve skutečnosti baží po výkonu moci a je dokonale přizpůsobená nepřehlednému houští právního systému. Na tomhle území Bethany žije a vzkvétá, krouží mezi horami smluv a šanonů jako jestřáb mezi alpskými vrcholky s věčným sněhem. Spurlock se také potýká se spleťtostí života, ale odjakživa důvěřuje svému instinktu, že dokáže včas zabrzdít, posadit se nebo si kleknout, že za čas zaslechne ten tichý hlásek svědomí, který mu opakuje přikázání. Co mám dělat? *Milovat*. Koho? *Všechny*. Kdy? *Pořád*. Možná se tenhle příkaz občas zdá dětinský a neuvěřitelný, ale vždyť Bůh sám přece přišel na svět jako dítě, zabalený ve slámě těžko uvěřitelného příběhu.

Když teď ale Spurlock ležel na zádech v temném kostele, poprvé v životě na něj svou vahou začalo tlačit cosi nového a on cítil, jak se jeho někdejší sebedůvěra pod tou tíží hroutí. Co to je, ten nový pocit? Nevěděl, ale jeho přítomnost vnímal jako projev spravedlnosti, jako trest za to, že celý život automaticky předpokládal, že má právo na jasnost a jednoduchost. Poprvé ho napadlo: jestliže ho poslušnost Božímu přikázání má stát všechno, nemůže ho stát i tuhle víru?

Otče, jmenuji se Daniel Abend. Nejspíš si mě nebudete pamatovat.

Ovšemže si na něj nepamatoval. Nikdy se nepotkali, sám Abend to potvrdil. Ani Jessiku Burkeovou Spurlock neznal. Viděl ji jen jedinkrát, na fotografii vystavené vedle její rakve.

Kdysi, krátce po svém vysvěcení na jáhna, Spurlock doprovázel jednu úzkostlivou paní ze své farnosti na kardiologii, kde jí měli provést angiografické vyšetření. Na monitoru sledoval, jak jí lékař řezem v břišní dutině zavádí katétr do splašeně bušícího srdce. Jakmile byl katétr na místě, začal v jednotlivých pulzech vypouštět barvivo, takže Spurlock s každým tepem na okamžik spatřil rozvětvenou síť

krevního řečiště, jako by tělo té paní tvořil jen mlžný opar, který na chvíli rozvál vítr. Teď jsem infiltrovaný já, pomyslel si Spurlock na pryčně. Zabodl se do mě pátravý hlas Daniela Abenda a vypustil svou radioaktivní skvrnu. Zavřel oči, ale cosi odfoukávalo mlhu stále dál a s každým přívalem barvy zobrazovalo negativní obraz srdce na monitoru.

4

Máte děti, otče? Když jsem vás poslouchal na pohřbu Jessiky Burkeové, pomyslel jsem si, že určitě ano. Řekl jste, že přijít o dítě znamená přijít o všechno — nejen o člověka, ale také o naději, o smysl života, o víru. Řekl jste, že není kam se schovat, dokonce ani do náboženství ne. Právě proto musí v pašijovém příběhu pod křížem stát matka. Pašije jsou pašijemi — cestou utrpení — právě proto, že jim přihlíží matka. Všichni můžeme přijít o přátele nebo o iluze a taky o ně přijdeme, stejně jako Marie Magdalská a učedníci. Všichni můžeme přijít o život a taky o něj jednou přijdeme, stejně jako Ježíš. Avšak přijít o dítě, to je něco úplně jiného. Stalo se to jiným lidem, stává se to, bude se to stávat. U vlastního dítěte se to však stát nesmí. Není to jen nemyslitelné, ale v jistém prazákladním smyslu nemožné. Po úmrtí vlastního dítěte člověk žije dál, ale v pravém významu slova nelze říct, že ho přežil. Když vám umře dítě, je to jako život po životě.

Jistě si dokážete představit, jaká mě zaplavila vděčnost, když jsem týž den, kdy jsem dostal fotografii Jessiky Burkeové udušené ve vaně, vyhlížel plný zmatku a paniky z okna bytu, a na rohu ulice se objevila Clementine s kamarádkou Lizou. Moje nádherná dcera, živá a zdravá! Oběma rukama k sobě tiskla naditou nákupní tašku a Itzal jí vyšel naproti na chodník, napřáhl k ní své dlouhé ruce, aby jí od toho břeme-

ne odlehčil. Umíte si představit, jak se mi ulevilo, když vešla do předsíně, skopla z nohou boty, hodila klíče a mobil na stolec, nakrčila nos a zeptala se: „Co to tady smrdí?“

Chvilí předtím jsem na plynovém sporáku spálil tu fotografii. Zkroutila se nad hořákem a ztuhla, obrázek ztmavil, a než se úplně vzňal, na okamžik se proměnil ve strašidelný negativ. Okamžitě a neodvolatelně se dostavila lítost, že jsem fotografii spálil. Nebyla snad slova na dolním okraji přikázáním? *Nezapomeň na mě! Pamatuj!* Nebo snad implicitně obsahovala spíš otázku: *Vzpomínáš si na mě ještě?* Pomyšlím si — copak na tom záleží? A vzápětí následuje druhá myšlenka: Zanedlouho se to dozvím.

Clementine mi připomněla, že s Lizou jsme se už někdy potkali. Pokud tomu tak bylo, muselo jít o nějakou mladší verzi téhle slečny s fialovými vlasy a piercingem v nose. „Kámo, ukaž mi fotku svý mámy,“ vyzvala Liza Clementine.

„Dan si žádný fotky nenechal,“ opáčila Clementine. Měl jsem za to, že mi začala říkat Dan, protože mi tak neříkal nikdo jiný a protože to bylo drzejší a zároveň důvěrnější, než kdyby mi říkala Daniel jako všichni ostatní.

„Proč mi prostě neříkáš tati?“ zeptal jsem se, neboť mě ta proměna zarmoutila.

„Protože ty nejsi jenom táta, ty jsi Dan,“ objasnila mi tenkrát.

„Kámo, jdem na ty džusy,“ řekla Clementine Lize. Než půjdou do města, prý mají v plánu „trochu odšťavňovat“, což byla Clementinina nová vášeň.

„Kam půjdete?“ zeptal jsem se.

„Prostě s kámošema, normálně ven,“ utrousila Clementine při sestavování odšťavňovače, který mě přinutila koupit. „Dan džusy nepije,“ vysvětlila Lize. „Je to jedinej psychiatr v celým New Yorku, kterej nevěří ve zdravěj životní styl.“

Obě pak začaly do odšťavňovače cpát listy kapusty a řepnou natí a uzavřely se do neprodyšné bubliny vtípků a ironického napodobování učitelů a spolužáků, to celé v záměrné směsici francouzštiny a angličtiny, kterou studenti francouzského lycea s oblibou používali.

„Hele, podej mi ještě nějakéj *legým*,“ řekla si Liza o další kousek zeleniny.

„Hoď se do *klít*, kámo,“ pronesla Clementine.

„Nechcete si něco sníst, holky, než půjdete?“ zeptal jsem se, a už když jsem to vypouštěl z úst, připadal jsem si jako ztělesnění rodičovské starostlivosti.

„A nechceš si něco přečíst, než si půjdeš v devět lehnout?“ smečovala Clementine. Dodělaly s Lizou džus a zmizely. Kde se moje dcera naučila navazovat a udržovat přátelství? Od svého otce asi ne, pomyslel jsem si.

Když dívky odešly, objevil jsem v odpadkovém koši pod hromadou mrkvové natě prázdnou láhev od vermutu. Z pohozených dílů odšťavňovače ve dřezu, ucpaných dužninou, byl cítit vermut a bioodpad. Hodil jsem prázdnou láhev zpátky do odpadků, přikryl ji mrkvovou natí a odešel do svého pokoje.

V devět jsem neusnul a nespal jsem ještě ani v půl třetí ráno, kdy v zámku konečně cvakl Clementinin klíč. Byl jsem naprosto bdělý, bez mrknutí jsem hleděl před sebe jako závěrka fotoaparátu, navždy upřená na tělo Jessiky Burkeové. Nespal jsem ani o několik hodin později, kdy vlhké a namodralé svítání nového dne rozpustilo černé zrcadlo okenní tabule v mém pokoji a proměnilo ho v zastřenou, nesouměrnou prvotní tvář světa, ve výjev připomínající obraz nehybné dívky ve vaně, který se otiskl na ponořený list fotografického papíru.

5

Rozbřesk přišel jako soudní obsílka. Byl jsem upozorněn, že se blíží konec. Ať už fotografie Jessiky Burkeové znamenala cokoli — že u ní ve chvíli smrti někdo byl a že odstranil pytel dřív, než našli její tělo —, mně ohlašovala, že nastal konec. Říkala: Podívej, je po všem, nastalo zúčtování. Konečně tě dostihlo.

Ten obličej samozřejmě patřil Jessice Burkeové, a přece to nebyla její tvář. Byla to také Clementinina tvář, jako by sám její výraz říkal: Které lidské dítě je v bezpečí? Které dítě nemůže někdo sledovat a unést? Jak ji chrání tvoje starosti a úzkosti, když já můžu klidně vstoupit klíčovou dírkou, uchem jehly? To, o čem jsi v jejím dětství mohl jen spekulovat — jak asi bude vypadat, kým se stane —, to já už jsem dávno věděl, já, který prokouknu všechno a všechny. Co tys celou dobu ignoroval, cos popíral, to já už vím. Kohos mi chtěl odepřít, toho už jsem označil svým znamením.

A je to ještě další tvář, ta, kterou jsem se tak často snažil popsat Clementine, když stála před zrcadlem a ptala se mě na svou matku. *Měla nos jako já? Mám po ní oči?*

Myslel jsem si, že jí dokážu Miriamin obličej popsat, stejně jako jsem si myslel, že dokážu vysvětlit samotnou Miriam. Vymýšlel jsem a nacvičoval si věty, které Clementine řeknu, dokonce jsem si je i psal, a pak jsem je zase jednu po druhé zavrhoval. Mám jí říct: *Někdy, když se narodí miminko,*

musí jeho maminka odejít a stane se andělem? Nebo: Když jsi byla úplně maličká, maminka byla moc nemocná, usnula a už se neprobudila? Pro Boha živého, copak nedokážu vymyslet něco lepšího?

Když byla Clementine malá, četl jsem odborné knihy, konzultoval to s kolegy, připravoval se na její zvědavost, zmatek, nevěřičnost, hněv, které musely jednou přijít. Její otázky však nakonec byly jednodušší a zároveň drtivější, než jsem čekal.

Jedna z prvních zněla: „Když ty jsi byl máma, byla jsem já kluk?“ O něco později se zeptala: „Když jsi maminku potkal, byla už mrtvá?“

Nakonec to nebyly ani tak její dotazy jako spíš její fyzická podoba, co téma maminky otevřelo. Clementine tělesně dospívala později, jako by i její tělo oddalovalo ono poznání, ale když se jí konečně zmocnila puberta a vnutila jí úžasnou, nepřehlédnutelnou krásu, to téma se u nás zabydlelo jako nezvaný příbuzný. Kdo je ta nová osoba, která uvádí zrcadlo do rozpaků? Odkud přišla a co chce? Děsilo mě, jakou rychlostí na sebe Clementinino tělo vzalo dospělou podobu — nejen podobu její vlastní dospělosti, ale jakýmsi zvláštním způsobem i podobu svých rodičů, kterou kdysi mívali a už ji nemají. Rodičů, z nichž jeden bloudil na náhorní plošině středního věku a druhý dlel mezi mrtvými.

Jistě, neměl jsem právo se takhle děsit. Byla to přece obyčejná slečna, slečna z velkoměsta, měla běžné starosti a běžné potřeby. Přesto se však z hlubin zrcadla nořil ten neznámý obličej, který jako by říkal: „Pamatuješ se na mě? Musíš se na mě pamatovat.“

Několik let předtím — dřív než zemřela Jessica Burkeová, takže Clementine muselo být třináct, maximálně čtrnáct — jsem jednou po snídani myl nádobí a Clementine se zničehonic zeptala: „Vypadala máma jako já? Jako já minus ty?“ „Co tím myslíš, já minus ty?“ podivil jsem se.

„No jako Clementine minus táta.“

Věděl jsem, na co se ptá. Jestli by po vymazání rysů, které přisuzovala mým genům, mohla konečně spatřit obličej své matky. Nepamatuju si, co jsem jí tehdy odpověděl. Předstíral jsem, že si na ten obličej, který byl stále se mnou, doopravdy pamatuju, přestože byl zároveň neustále zahalený stínem? Nebo jsem se té otázce pokusil vyhnout a řekl jsem něco jako „No, tak samozřejmě to byla Francouzka, takže byla snědší než já, měla spíš olivovou pleť a hnědé oči“? Dodal jsem, že svou výšku a oči má ale po mně? Přiznám se, že občas, když jsem očima zalétl ke Clementine a viděl ji, jak u stolu píše úkoly nebo si na gauči čte knížku, bodl mě neskutečný dojem, že je tam se mnou Miriam.

S Miriam jsem se seznámil na podestě schodiště před bytem svého kamaráda v Paříži. Bylo mi v té době jednatřicet. Právě jsme s kamarádem povečeřeli a já vyrazil domů. Kráčel jsem ke schodišti a neměl jsem důvod se zastavit a prohlížet si cizího kolemjdoucího. Schodiště bylo točité se zamřížovanou výtahovou šachtou uprostřed, tak typické pro pařížské domy. Když cvakly dveře výtahu a otevřely se, odhalily spoře osvětlený vnitřek kabiny se sklopenou hlavou jediné pasažérky, tehdy jsem mohl jít dál. Naše oči se nestřetly, takže jsem klidně mohl jít jinudy, dát se dolů po schodech do neosvětlené haly a vkročit do jiné budoucnosti, do kterékoli z tisíce jiných budoucností. Pokaždé když mi paměť ten okamžik vrátí, když se vrčením a rachotem stoupajícího výtahu uvede do pohybu, představuju si, jak kladu nohu na schody, scházím po jejich křivce kolem šachty dolů a výtah s jedinou pasažérkou kolem mě projíždí bez povšimnutí...

Častokrát jsem si říkal, že bych dal cokoli za to, kdybych tu šanci mohl dostat znovu, kdybych se s těma očima mohl nasetkat, vkročit na pařížskou ulici do jakékoli jiné

budoucnosti, jen ne do téhle. Nebo je něco, co bych za to přece jen nedal, ptám se sám sebe?

Alespoň na tuhle otázku znám odpověď. Víím, co bych nedal. Nedal bych svou dceru.

Chystal jsem se odletět z Paříže. Už jsem měl kouponou letenku, s pomocí kalendáře a neumělé kresby letadla jsem se rozloučil se svou rumunskou domovnicí a zaplatil poslední zálohu na nájem; nastal čas vrátit se do Států. Moje roční stáž v American Hospital se chýlila ke konci, už jsem si i sbalil do krabic těch pár věcí, co jsem během pobytu nashromáždil. Rozloučil jsem se s kolegy, které jsem během stáže poznal, tedy s výjimkou Mathieua. Byl to stejně jako já mladý psychoanalytik a seznámili jsme se po jedné přednášce na Collège de France. Během dlouhých sedánek u kávy mi trpělivě pomáhal zlepšit si francouzštinu a já mu na oplátku slíbil přeložit článek, který chtěl poslat do prestižního angloamerického oborového časopisu. Ten večer jsme se sešli nad jeho poslední verzí a Mathieu trval na tom, že uvaří večerí na rozloučenou: pečené kuře s *haricots verts* a novými brambory s petrželkou. Abych taky něčím přispěl, přinesl jsem dvě láhve tmavě rudého korsického vína, které mělo tu přednost, že jsem ve vinotéce poblíž svého bydliště dokázal srozumitelně vyslovit jeho jméno.

Když jsme načali druhou láhev, nechali jsme článek článkem a Mathieu mi vyprávěl, jak byl jako malý kluk ve Spojených státech. Jeden úsek pobřeží Nové Anglie mu prý připomínal jeho rodnou Bretan; ptal se, jestli Bretan znám. Taky mi řekl, že jeho sousedka tady z domu, která studuje filozofii, píše diplomovou práci o nějakých anglických básnících, a ptal se, jestli bych byl ochoten jí taky pomoct s angličtinou. Já jsem se mu zase svěřil, jak mě mrzí, že jsem během svého pobytu lépe nepoznal Paříž a víc necestoval po celé Francii.